

очікувань відносини; зміна балансу сил у відносинах; та зміна сприйняття (інформація, ментальні моделі та метафори).

У зв'язку з цим існує два підходи в теорії технологій: матеріалістичні теорії технологій, які розглядають технології як обов'язково матеріальні артефакти (молотки, ядерні бомби, комп'ютери тощо), та інституціоналістично/ідеалістичні теорії, які також включають абстрактні соціальні інститути, такі як «демократія», «верховенство права» або «вільний ринок» у сферу технологій. Тому необхідно сприймати культуралістичне та інституціоналістське розуміння технології, що для нинішніх цілей України дозволить розширити переважно матеріалістично-інструменталістське розуміння того, що таке технологія. Іншими словами, ми припускаємо, що технології це, перш за все, матеріальні артефакти, створені людьми для сприяння процесам досягнення мети. Технологія в такому розумінні відіграє ключову роль у посередництві відносин між людьми і навколишнім світом. Це дозволило філософу Дон Іде описати чотири типи посередницьких ефектів, які може мати технологія про те, як люди ставляться до світу: втілення (тобто ми розширюємо свої тіла за допомогою технологій), герменевтика (технології змінюють те, як ми тлумачимо (пізнаємо) світ), окремішність (ми безпосередньо ставимося до технології як до «іншого») та фону (технологія стає частиною середовища). Такий підхід дозволив констатувати, що технології відіграють вирішальну роль у зміні людської моралі, яка визначає систему цінностей. Окрім надання нових даних, зображень та інформації, технологія також може змінюватися ментальні моделі та метафори. Такий стан справ вказує на те, що розробникам технологій необхідно сприймати наслідки технологій на систему цінностей більш серйозно. Уточнюючи можливі механізми, за допомогою яких технологія може змінити мораль, ми можемо допомогти інженерам, дизайнерам та користувачам технологій серйозно ставляться до цієї ідеї. Ми також можемо допомогти політикам і активістам зрозуміти моральний вплив технологій на розвиток нашого суспільства.

КУРИЛО Ольга
*доктор філософії,
старша викладачка кафедри професійної освіти та технологій
Бердянського державного педагогічного університету*

ОСВІТА І НАУКА ЯК РУШІЙНІ СИЛИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Україна активно впроваджує підходи сталого розвитку, орієнтуючись на глобальні цілі до 2030 року. Від 2015 року в державі триває процес реформування, спрямований на модернізацію соціально-економічної системи та утвердження демократичних принципів управління. У цьому контексті Цілі сталого розвитку (ЦСР) поступово інтегруються в державну політику, визначаючи пріоритети розвитку на засадах інклюзивності та рівних можливостей [8].

Водночас воєнні дії створюють суттєві перешкоди для реалізації ЦСР. Серед ключових викликів – втрата людського капіталу, руйнування інфраструктури, трансформація змісту й організації освітнього процесу та наукової діяльності, а також обмеженість фінансових ресурсів у сфері освіти і науки. За таких умов виникає необхідність глибоких змін у соціальній, економічній та екологічній сферах, зокрема в освіті, що потребує гнучкого управління та стратегічного бачення розвитку.

Сучасні виклики зумовлюють потребу адаптації систем управління педагогічними університетами, здатними швидко реагувати на кризові ситуації. Ключового значення набувають гнучкість управлінських підходів і стратегічне планування діяльності закладів вищої освіти в умовах воєнного часу. У соціальному вимірі особливо важливим є забезпечення якісної освіти як основи формування людського капіталу та передумови сталого розвитку [2]. Освіта виступає ключовим інструментом мобілізації ресурсів і можливостей для майбутнього, допомагаючи особистості адаптуватися до нових реалій та сприяючи досягненню цілей сталого розвитку.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що ефективність впливу педагогічних університетів на реалізацію ЦСР значною мірою визначається їхньою місією та стратегією діяльності в умовах воєнного часу [2]. Управління університетом передбачає чітке визначення цілей та розроблення тактичних і стратегічних планів їх досягнення. Стратегічне планування набуває особливої ваги, оскільки дозволяє закладам освіти адаптуватися до зовнішніх викликів і суспільних потреб [1; 5; 7]. Представники університетського менеджменту виступають агентами змін, здатними приймати ефективні рішення у соціальній, економічній та екологічній площинах, перетворюючи університети на рушійні центри суспільних трансформацій. Водночас постає ключове питання: яким чином забезпечити сталу стійкість університетів як складову їхньої організаційної культури? Відповідь на нього визначає ефективність функціонування закладів як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі.

Університети розробляють стратегії, що передбачають взаємодію з місцевими та регіональними органами влади для реалізації ЦСР, формуючи синергію спільних дій. Попри це, дослідження свідчать про недостатню кількість інформації щодо практичної інтеграції ЦСР у діяльність університетів. Кількість закладів, що системно звітують про такі ініціативи, залишається обмеженою, хоча саме такі університети стають більш помітними для стейкхолдерів [4]. У цьому контексті стійкість університетів визначається їх здатністю здійснювати дослідження, орієнтовані на суспільні потреби та узгоджені з глобальними ЦСР.

Важливою передумовою стабільного функціонування університетів у воєнний період є оновлення стратегій розвитку на основі аналізу нових управлінських умов. Такий підхід передбачає трифазову реакцію: первинне реагування, ухвалення управлінських рішень та планування діяльності в новій реальності. Серед ключових заходів – забезпечення прозорості управління, розвиток ефективних каналів внутрішньої та зовнішньої комунікації, а також підтримка університетської спільноти через постійне інформування та

роз'яснювальну роботу. Антикризове управління дозволяє університетам зберігати автономію, відновлювати діяльність і консолідувати громаду [6].

Університети відіграють провідну роль у досягненні ЦСР 4 (Якісна освіта), яка є базовою для реалізації інших цілей, забезпечуючи формування знань і компетентностей для подолання сучасних викликів. Вони також сприяють досягненню ЦСР 5 (Гендерна рівність), підтримуючи розширення прав і можливостей жінок та їхню участь у процесах прийняття рішень. Дослідження свідчать, що жінки часто демонструють вищий рівень соціальної відповідальності та чутливості до проблем сталого розвитку, що посилює їхню роль у суспільних трансформаціях.

Особливого значення набуває ЦСР 11 (Сталий розвиток міст і громад), реалізація якої потребує тісної взаємодії університетів із місцевими органами влади. Університети виконують комплексну місію: здійснюють освітню діяльність, проводять прикладні дослідження та забезпечують практичну підготовку фахівців. Це сприяє як задоволенню потреб суспільства, так і досягненню глобальних цілей сталого розвитку. ЦСР 16 (Мир та справедливість) орієнтована на формування безпечного і справедливого суспільства, тоді як ЦСР 17 (Партнерство) підкреслює важливість співпраці між університетами та стейкхолдерами для впровадження інновацій і наукових досягнень [3].

Отже, освіта і наука виступають ключовими чинниками досягнення ЦСР. Університети інтегрують принципи сталого розвитку в освітню, наукову та практичну діяльність, формують ціннісні орієнтири суспільства, мобілізують ресурси та спрямовують зусилля академічної спільноти на досягнення сталого розвитку навіть в умовах воєнних викликів. Актуальним залишається подальше дослідження стратегічних пріоритетів університетів і механізмів їх реалізації через наукові інновації та ефективні управлінські практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Govindan K., Khodaverdi R., Jafarian A. A fuzzy multi criteria approach for measuring sustainability performance of a supplier based on triple bottom line approach. *Journal of Cleaner Production*. 2013. Vol. 47. Pp. 345–354.
2. Kurylo O., Kovachov S., Kryvylova O., Bohdanov I., Sychikova Y. Education-Science-Values: A Triple Helix Approach to Nanotechnology Education for Sustainable Development. In: *Redefining Higher Education: Innovation, Inclusion, and Sustainable Development During Wartime* (Ed. Yana Sychikova). Privat Company Technology Center, 2024. Pp. 145–181.
3. Kurylo O., Kryvylova O., Zhyhir V., Peregudova V., Bielova-Oleynik Y., Onyshchenko S., Revutska O. The role of educational institutions in transformations to achieve sustainable development. *Problems and Perspectives in Management*. 2025. Vol. 23, No. 2 (SI). Pp. 38–53.
4. Nicolò G., Aversano N., Sannino G., Tartaglia P. P. Investigating Web-Based Sustainability Reporting in Italian Public Universities in the Era of COVID-19. *Sustainability*. 2021. Vol. 13, No. 6. Article 3468.
5. Rosli H., Samat N., Nor R. M. Integrating Sustainability within University Sustainability Programme-Students' Perception on Sustainable Cities and Communities Master's Programme of the School of Humanities, USM. In: *Universities*

as Living Labs for Sustainable Development: Supporting the Implementation of the Sustainable Development Goals. Springer: Berlin; Heidelberg, 2020. Pp. 497–514.

6. Suchikova Y., Tsybuliak N., Lopatina H., Shevchenko L., Popov A. Science in times of crisis. How does the war affect the performance of Ukrainian scientists? *Problems and Perspectives in Management*. 2023. Vol. 21, No. 1. Pp. 408–424.

7. Taylor B., Morphew C. Trends in Cost-sharing in the US and Potential International Implications. *High Educ Policy*. 2015. Vol. 28. Pp. 129–149.

8. United Nations Ukraine. Work on the Sustainable Development Goals in Ukraine. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs> (дата звернення : 01.03.2026).

KUROCHKA Valeriia

3rd-year Undergraduate Student (Bachelor's level)

Faculty of Physics, Mathematics, Computer and Technological Education

Berdyansk State Pedagogical University

BIELOVA-OLIINYK Yuliia

scientific supervisor PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor

Berdyansk

METHODOLOGY OF FORMING CREATIVE THINKING IN 8TH-GRADE STUDENTS DURING THE STUDY OF CROCHET TECHNOLOGIES

The topic of developing creative thinking through crochet is more relevant today than ever. In a world dominated by digitalization and rapid consumption, handmade work is transforming from a simple hobby into a powerful tool for self-development and psychological relief.

Degree of Research on the Problem. An analysis of the existing research shows that this issue lies at the intersection of several sciences: psychology, pedagogy, art history, and even neurophysiology. Despite the centuries-old history of the craft itself, a scientific approach to it as a tool for intellectual development has only begun to actively form in recent decades.

Purpose. The purpose of the work is to provide a theoretical substantiation of the impact of crochet classes on the level of creative thinking development in children and adolescents.

Research Methods. Analysis and synthesis: studying existing teaching methods for knitting/crocheting and theories of thinking development. Comparison: contrasting traditional teaching methods (strict copying of a sample) with innovative ones (experiments with shape and color).

Essence of the Research. Developing creative thinking through crochet is a journey from the mechanical repetition of patterns to the creation of unique art objects. This activity is ideal for brain training as it combines fine motor skills, spatial imagination, and mathematical calculation.

Demands of the Time: The modern labor market and society require individuals capable of non-standard problem-solving. The subject of "Technology" has a unique potential for developing essential skills, particularly creativity.